

Posudek rigorózní práce
Katedra pedagogiky FF UK v Praze

Jméno a příjmení: **mgr. Marek Hošek**

Název práce: ***Identifikace rizikového chování vedoucí k závislosti na internetu u žáků základních škol***

Konzultant: doc. dr. Jaroslav Kořa

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 104

Počet stránek příloh: 3

Počet titulů v seznamu literatury: 85 + 4 legislativní zdroje

1	2	3	4
---	---	---	---

Formální zpracování:

Jazykové vyjádření (dodržování pravopisné normy, stylistické schopnosti, zvládnutí odborných výrazů)

	X		
--	---	--	--

Zacházení s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení citačních norem)

	X		
--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	X		
--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost použitých metod

X			
---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

X			
---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

X			
---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Naplnění cílů práce

X			
---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části

X			
---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	X		
--	---	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	X		
--	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce

	X		
--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

1. V jakých konkrétních oblastech autor rozvinul a obohatil pohled na zkoumanou problematiku ve srovnání s diplomovou prací?
2. Pokud se nepotvrdily hypotézy výzkumu o zvýšeném ohrožení vzniku závislosti na internetu u žáků a žákyň zaměřených na IT obory, jak pracovat s tímto poznatkem v rámci primární prevence?
3. Vymezte mezioborovou platformu možné spolupráce adiktologie a sociální pedagogiky a vyjasněte, jakým způsobem je tato spolupráce zprostředkována v rigorózní práci
4. Na jaká empirická šetření se autor odvolává na s. 9? „Určitou pozoruhodností je omezená rodičovská identifikace rizik. Tento fenomén není naší domněnkou, ale vychází ze zahraničních i tuzemských empirických šetření...”
5. Co je sekundární a terciální terapie? (s. 13)

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky)

Předkládaná rigorózní práce je zaměřena na aktuální a výzkumně v ČR ne zcela probádanou problematiku rizika možného vzniku závislosti na internetu u žáků a žákyň, kteří se v rámci základního vzdělávání dostávají do častějšího kontaktu s IT technologiemi. Autor si v tomto smyslu klade tři cíle, k jejichž splnění směřuje zejména empirickým šetřením. Předně mu jde o zjištění, zda se u žáků a žákyň základních škol, kteří navštěvují rozšířenou výuku informačních technologií, častěji vyskytuje rizikové chování, které může vést ke vzniku internetové závislosti. Rovněž ho zajímá, zda existuje rozdíl ve výskytu rizikového chování podle pohlaví. V neposlední řadě se orientuje na zjištění, zda podle subjektivního pohledu žáků učitelé základních škol dostatečně informují své svěřence o rizicích, která mohou vést ke vzniku internetové závislosti (s. 10).

Tematicky a výzkumně autor v podstatě navazuje na svoji práci diplomovou, srovnání s ní se nemohu jako její vedoucí ubránit. **Otázka, v čem rigorózní práce posouvá stav poznání a rozvíjí dosavadní úhel pohledu autora na problematiku, je klíčová (po stránce obsahové výstavby textu i vlastní realizace výzkumu nelze shledat zásadní odlišnosti), proto k jejímu zodpovězení směřují otázky k obhajobě.**

K pojetí teoretické části

Autor konstatuje, že teoretická část práce „je popisným a pojmovým aparátem výzkumné části” (s.11), proto také většina výhrad, které jsem formulovala pro text diplomový, zejména výhrada k povytce deskriptivnímu charakteru práce, zůstává v platnosti. Přesto v teoretické části textu oceňuji prohloubené pasáže věnované procesní závislosti, kde se nejvíce uplatňuje adiktologická erudice autora, stejně jako zprostředkování výsledků zahraničních adiktologických výzkumů (s. 22-35). Také nelze pominout velmi dobrou orientaci autora v často nepřehledné houštině vyhlášek, programů a legislativních norem v oblasti prevence rizikového chování a nastudování další odborné literatury, namnoze zahraniční.

Místy není zcela jasné, jak určité pasáže textu souvisejí s tématem, např. subkapitola 1.1 „Závislost jako sociální patologie” je obecně o deviaci, nikoli o závislosti jako o deviaci (vazba na hlavní téma práce je v takovém případě pouze implicitní). Také některé autorem užitá mezititulky jsou tajuplnější více, než by bylo v odborném textu vhodné, a nevystihují obsah (např. „Cesta od nezávislosti přes závislost”, s. 17).

Závěrečné shrnutí teoretické části je velmi kusé, postrádám zde formulaci pregnantních závěrů, z nichž by bylo patrné, v jakém smyslu je teoretická část práce východiskem výzkumu. K teoretické části textu lze ještě poznamenat, že není zcela standardní přebírání

rozsáhlých citací z vlastní práce diplomové (ocenila bych spíš parafrázi s následným vystižením posunu autorského pohledu).

K výzkumné části práce

Podobně jako v práci diplomové, i zde je hlavní předností textu část výzkumná, která je vlastním polem poukazujícím ke splnění cílů práce, tak jak si je autor klade v Úvodu. Autor opakuje kvantitativní výzkumné šetření, které provedl v rámci diplomové práce, u jiné cílové skupiny (žáci a žákyně osmých a devátých ročníků základních škol v Děčíně). Získané výsledky jsou vlastním výzkumným přínosem autora a lze je považovat za cenné východisko pro plánování primární prevence závislosti na procesech na základních školách.

Autor opět dosvědčuje, že erudovaně zvládá relační i popisný typ výzkumu, pozitivem je nepochybně také velikost vzorku, která garantuje, že výsledky mají ve vztahu k základnímu souboru vypovídající hodnotu.

K závěru práce

Za jistou slabinu závěrečné části považuji „Doporučení pro praxi“. Vzhledem k tomu, že autor se v oblasti adiktologie a prevence pohybuje již přes 13 let, očekávala bych určitý vývoj náhledu, který vznikl již v roce 2003 v rámci spolupráce s doc. Skálou (jako závěrečná práce sebezkušenostního výcviku).

Dílčí výhrady

V subkapitolce „Předvýzkum a pilotáž“ nerozumím, z jakého důvodu byl zařazen poslední odstavec, který patří spíše do části teoretické.

Na s. 68 autor hovoří o tom, že v následujících kapitolách budu přiblíženy jednotlivé části předvýzkumu, sama kapitola, která bezprostředně následuje, nese však název „Výzkum“, což poněkud ztěžuje čtenáři pochopení textu. Podobně některé obraty: nevím, jak rozumět tvrzení, že dnešní pohled na závislosti je spíše cyklický, ani co si představit pod obratem „zdárná latence závislosti“ (s. 12).

Text je zatížen některými nadbytečnými informacemi, např. v jakém nakladatelství vyšla kniha, z níž autor cituje (s.64), velmi často se také objevuje nelogické odstavcování, které výklad tříští do nepřiměřeně malých úseků.

V práci lze také identifikovat některé stylistické nedostatky. Např.:

s. 18: „Kimberly Young v roce 1998 vydala monografii, která se jako první zabývala závislých chování na internetu...”

s. 52: „Na základě zahraničních zkušeností řadíme do ucelené terapie...”

s. 55: „Svou identitu mu pomáhá vytvářet střet s dospělým světem...” (namísto „jeho identitu”).

s. 105: „Z uvedených důvodů doporučujeme svépomocí realizovat prevenci prostřednictvím poskytování znalostí a informací prostřednictvím učitelů žákům včetně jejich rodičů, a to prostřednictvím besed, třídnických hodin nebo pomocí svých komponovaných preventivních programů.”

Závěr

Přes některé nedostatky uvedené v posudku práci doporučuji k obhajobě.

26. 3. 2015

PhDr. Jitka Lorenzová, Ph.D.